ALTERNATIEVE HUISVESTING OP PRAKTIJK-BEDRIJVEN

Mw. Ir. Th.G.C.M. van Niekerk, onderzoeker Legpluimveehouderij

Het onderzoek aan alternatieve huisvesting voor leghennen is, mede door de op stapel staande wetgeving op dit gebied, in een fase, waarin de systemen op praktijkschaal uitgetest moeten worden. In het kader van dit onderzoek zullen drie bedrijven starten met ca. 20.000 hennen in volière-huisvesting.

Inleiding

Het onderzoek aan alternatieve huisvesting voor leghennen is reeds in 1981 in opdracht van de overheid gestart. De opdracht is een systeem te ontwikkelen, wat aan het welzijn van de kip tegemoet komt, maar tegelijkertijd economisch gezien kan konkureren met batterijhuisvesting.
Om tot een alternatief systeem te komen is op twee fronten onderzoek verricht met de volgende uitgangspunten:

* Verbetering van het welzijn van leghennen in batterijkooien.
* Intensivering van grondhuisvesting en daardoor verbetering van het economisch rendement.

De tweede onderzoekslijn leek de meeste toekomstperspektieven te bieden, zodat na enige tijd alleen dit onderzoek is voortgezet. Na veelvuldig uittesten op kleine schaal (max. 1000 hennen), is in 1989 het onderzoek op semipraktijkschaal (ca. 6500 hennen) gestart. Over de stand van zaken van dit onderzoek, waarin een vergelijking van het etage-systeem met batterijhuisvesting wordt gemaakt, is in het afgelopen nummer van dit periodiek verslag gedaan.
De laatste stap in deze onderzoekslijn is het uittesten van het systeem op praktijkschaal.

Onderzoeksprojekt

Praktijk Onderzoek Etage-huisvesting Leghennen (afgekort POEL): onder deze titel is een grootschalig projekt gestart waarin alternatieve huisvesting op praktijkschaal uitgetest wordt. Hoewel dit projekt voortkomt uit het onderzoek aan etage-huisvesting, zal niet alleen naar dit systeem, maar ook naar andere alternatieve huisvestingsvormen worden gekeken. Ook in het buitenland (met name Zwitserland) heeft men systemen ontwikkeld die grote gelijkenis vertonen met het etage-systeem. Met een verzamelnaam worden ze volière-systemen genoemd. Het etage-systeem is het enige in Nederland ontwikkelde volière-systeem.
Hoewel het aanvankelijk de bedoeling was 12 bedrijven in te richten met volière-huisvesting, bleek dit op met name financiële problemen te stuiten, zodat is teruggegaan naar drie bedrijven.

Drie bedrijven

Op het eerste bedrijf is een etage-systeem geïnstalleerd. De hennen (Bovans wit) zijn op 17 augustus 1990 op 17 weken leeftijd geplaatst. De produktie verloopt naar wens met een top van 92,5% en ca. 3,0% buiten-nest-eieren (zie Pluimveehouderij 6, febr. '91).
Ook het tweede bedrijf zal ingericht gaan worden met het etage-systeem. Verschillen met het eerste bedrijf zullen zijn de toepassing van lengteventilatie, hellende roosters en mestbandbeluchting. Door problemen met het verkrijgen van de benodigde vergunningen zijn wat vertragingen opgetreden, waardoor pas halverwege dit jaar gestart kan gaan worden met de eerste legronde.
Op het derde bedrijf zal een Zwitsers volière-systeem geplaatst worden. De pluimveehouder heeft gekozen voor het Multifloor-systeem. Ook op dit bedrijf zullen de hennen, als alles mee zit, half 1991 geplaatst worden.

Het onderzoek

Elk bedrijf doet drie legrondes aan dit onderzoek mee. Hierbij dient één ronde met witte hennen gewerkt te worden en één ronde met bruine hennen. Eén ronde is de pluimveehouder volledig vrij in zijn hennen-keus. Het doel van dit projekt is tweeledig. Ten eerste dient gekeken te worden óf en zo ja hoe volière-systemen op grote schaal funktioneren. Ten tweede dienen knelpunten gesignaleerd en zo mogelijk opgelost te worden. Dit alles gebeurt in samenwerking met de pluimveehouders en het bedrijfsleven.

Onderwerpen van onderzoek

Het onderzoek richt zich op vele facetten van volière-huisvesting. De registratie van de gegevens van een koppel begint al tijdens de opfok met het bijhouden van voer- en waterverbruik, groei, uitval, etc. Vervolgens worden op de legbedrijven de produktieresultaten nauwkeurig bijgehouden door de pluimveehouders. Het gaat hier dan niet alleen om de kenmerken die al standaard worden bijgehouden, maar ook om gegevens zoals bijvoorbeeld percentage buitennest-eieren en verdeling van de eieren over de nestlagen. Deze gegevens worden door "Het Spelderholt" verwerkt tezamen met de extra gegevens die door een Spelderholt-medewerker tweewekelijks worden verzameld, zoals diergewichten.
Verder worden incidenteel zaken als verenkwaliteit, strooiselkwaliteit, mesthoeveelheid, etc. bepaald.
Behalve "Het Spelderholt" werken nog meer instanties mee aan dit projekt. Het IMAG te Wageningen verricht onderzoek naar de ammoniak-emissie uit de volière-stallen, de arbeid en de arbeidsomstandigheden (stof, e.d.). Bovendien heeft het IMAG, samen met het IKC, een kontrolerende en adviserende taak ten aanzien van de technische uitvoering van stallen en inrichting. Met betrekking tot de gezondheid van de hennen en de entschema's in de opfok heeft de Gezondheidsdienst voor Pluimvee te Doorn een belangrijke funktie. Voor de begeleiding van de bedrijven zijn behalve de voorlichting vanuit het bedrijfsleven, ook het IKC-Pluimveehouderij en de DLV aktief. Met name vanuit het IKC wordt daar bij nog de link gelegd naar andere projekten die met volière-huisvesting bezig zijn. Dit zijn de zogenaamde demonstratieprojekten in het kader welzijn en milieu, waarin enkele Zwitserse volière-systemen uitgetest gaan worden op praktijkbedrijven. Tenslotte wordt de economische evaluatie van zowel opfok- als legperiode door het LEI verzorgd.

Resultaten

De resultaten van de diverse onderzoeken zullen periodiek gepubliceerd worden in de pluimveevakbladen. Verder vindt uitwisseling van gegevens en ervaringen plaats in een zogenaamde klankbordgroep, waarin alle bedrijven en instanties die zich bezig houden met volière-huisvesting vertegenwoordigd zijn.

Foto: Het Multifloor-systeem, zoals op het derde POEL-bedrijf geplaatst wordt, is opgebouwd uit pyramide-vormige etage-stellingen.